10
19. AUGUST 2022
ÅRGANG 122

TRO & MISSION

TEMA:
KLIMA-FORANDRINGER
> SIDE 24

KRISTOFFER ER SOM NY FORSTANDER PÅ LMH EN AF **DANMARKS YNGSTE**

> SIDE 10

BEGYNDTE MED AT GIVE EN KRONE OM DAGEN
> SIDE 6

PARTNERSKAB MELLEM LM OG FRILUFTSMISSIONEN
> SIDE 20

BIBELCAMPING ER GODT FOR FAMILIELIVET
> SIDE 22

KONFIRMAND KURSUS / 23

25. JUNI TIL 8. JULI

Tilmelding
åbner d. 3. oktober
kl. 17.00
konfirmandkursus.dk

Kursussteder
Sædding Efterskole
Djurslands Efterskole
Grejsdalens Efterskole
Sydvestjyllands Efterskole

At arbejde i Arktis er et stort liv

"Grønland er det skønneste sted på kloden," sagde polarforsker Knud Rasmussen. Hans beretninger fra diverse ekspeditioner er ikke bare stor natur – og kulturlæring, men en gentaget kærlighedserklæring til livet og folket i det store smukke land.

Ingen kan gå i Knud Rasmussens fodspor. Han var en ener. Men du kan måske sætte dine egne fodaftryk, hvis du sender Sømandsmissionen en ansøgning om at blive den nye sømandsmissionær i Nuuk.

Et stort job i et smukt land, som kalder på en sømandsmissionær med udlængsel og trang til at være noget særligt for andre mennesker.

Klik ind på sømandsmissionen.dk, eller skriv til generalsekretær Nicolaj Wibe på nw@somandsmissionen.dk for at få alle nødvendige oplysninger

Sømandsmissionen

INDHOLD

06 Begyndte med at give en krone om dagen

10 PORTRÆT
LMH skal kæmpe for bibeltroskab

18 **LM RUNDT**
> Grønlandske teenagere på lejr
> LM og Friluftsmissionen indgår partnerskabsaftale
> Bibelcamping er godt for familien

24 **TEMA: KLIMAFORANDRINGER**
> Det er kun Gud, der kan frelse jorden – men vi skal passe på den
> Jorden skal forvandles til version 2.0
> Bibelskoleelever i Tanzania lærer bæredygtigt landbrug
> Guds kald til balancegang

30 **KIRKEN VERDEN RUNDT**

33 **NYT FRA LM**

34 Jeg vil gerne sætte stiklinger

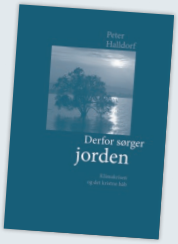

35 ANMELDELSE
Derfor sørger jorden

36 Et hjem til børn fra udsatte miljøer

38 Julia var i Cambodja med efterskolen. Nu skal hun derud igen

43 Jeg har heldigvis brug for din hjælp, Gud

NICKLAS LAUTRUP-MEINER
KOMMUNIKATIONSLEDER
NLM@DLM.DK

LM SKAL OGSÅ **PASSE PÅ** GUDS JORD

Billeder af udtørrede floder i Europa, smeltede iskapper i Alperne med dødelige ulykker til følge, temperaturrekorder i store dele af Europa – også denne sommer har medierne været fulde af historier om klimaforandringer. Ikke så få af dem har allerede store konsekvenser og spår om en skræmmende fremtid.

SKAL FØRST OG FREMMEST FORKYNDE EVANGELIET

I dette nummer af *Tro & Mission* handler temaet om klimaforandringer. Vores fokus er ikke på det spørgsmål, som ellers så ofte drøftes: Er klimaforandringerne menneskeskabte eller ej? For der er to ting, der er langt vigtigere at få sagt. Det første er at forkynde håb: Der venter en ny jord på den anden side af denne jords undergang for den, der tror på Jesus.

Det andet er at understrege, at det kristne håb ikke må føre til ligegyldighed over for den nuværende jord. Her kan kristne og ikke-troende i praksis blive enige om mange ting, selvom vi aldrig bliver enige i den grundlæggende tanke om, hvorfor vi har et ansvar, hvor langt det ansvar strækker sig, eller hvad slutmålet for det ansvar er.

Der er ikke nogen facitliste i Bibelen over, hvordan en kristen skal varetage ansvaret for jorden. Derfor skal kristne selvfølgelig heller ikke skændes om klimaspørgsmål. For LM ville et stort fokus på klimaet også være helt ved siden af det formål om at udbrede evangeliet, der har ligget i organisationen, siden den blev grundlagt.

PASSE PÅ JORDEN – TIL GAVN FOR ØKONOMIEN

Når det så er sagt, er det alligevel værd at overveje, om LM ikke skulle satse på flere tiltag, som det, der også skildres i dette tema, fra Kiabakari Bibelskole – måske med hjælp fra fonde og udviklingsorganisationer. Ud over bibelundervisningen, hvoraf en lille del fokuserer på, at mennesket skal passe på jorden, arbejder man på at mindske unødvendig skovhugst til brændsel, øge udbyttet fra markerne og sikre grøn strøm, der også kommer bibelskolen økonomisk til gavn.

Forhåbentlig kan eleverne også lære af dette, så de ikke smider skrald i naturen og så de selv kan dyrke deres egne marker med større udbytte. Det forhindrer udpining af jorden og gavner formentlig også dem selv økonomisk.

FOTO: PRIVAT

LM UNDERSØGER **MISSION I GRØNLAND**

Ledere fra LM og LMBU var i sidste uge på en undersøgelsestur i Grønland for at drøfte mulige projekter for volontører og jobmissionærer i samarbejde med Sømandsmissionen og Kristeligt Forbund for Studerende (KFS).

Vejrforholdene forhindrede et besøg i Ilulissat, men det lykkedes at komme til Aasiaat, hvor de tre ledere besøgte Sømandsmissionen og deres ansatte dér.

I denne uge fløj resursechef Johnny Lindgreen videre til Nuuk, hvor LM samarbejder med KFS' udsendinge i byen.

» Det var fattigdom, som jeg aldrig havde set den før, og alligevel var det vigtigste til stede: Kærlighed til hinanden og en glæde over de mindste ting. Dette gjorde et helt enormt indtryk på mig.

CHRISTINA MUNCH, VOLONTØR I SIEM REAP, CAMBODJA I 2021-22. LÆS MERE PÅ DLM.DK/VOLONTORFORTAELLINGER/CAMBODJA-BLEV-MIT-HJEM

NU ER DET BLEVET ENDNU NEMMERE AT BLIVE **FAST GIVER**

Med MobilePay Subscription kan du nu med få klik blive oprettet som fast giver til LM.

Tag din mobil frem, scan QR-koden og følg instruktionerne – så er du i gang!

Det er nemt, for når du er tilmeldt dér, kører dit gavebidrag helt automatisk, uden du selv skal huske på det, og du bestemmer selv beløbet.

Har du brug for hjælp til at få sat det i gang, så kontakt LM's sekretariat på 48 20 76 60, så finder vi ud af det sammen.

ENDNU EN GANG OMSÆTNINGSREKORD I LUMI-BUTIKKERNE

"Nu er turisterne kommet til sommerlandet, og det afspejler sig i nogle af LUMI's butikker," siger genbrugskonsulent Finn Larsen.

Juli har nemlig slået en ny rekord med en omsætning på 1,20 millioner kroner.

Tallene viser, at det især er butikker, der ligger tæt på turistområder – Nexø, Gilleleje og Skjern – der har oplevet fremgang i juli måned. De øvrige butikker er på linje med, eller foran, omsætningen i årets første måneder.

I alt er LUMI-butikkerne kun fire millioner kroner efter den samlede omsætning i 2021.

FOTO: JEPPE TANG MILTERSEN

MUSIKLEJR MED LOVSANG, BIBELTIMER, LEG OG BESØG

Sang og musik i mange genrer og på mange instrumenter fyldte Løgumkloster Efterskole i uge 29, hvor LM's Musiklejr samlede godt 50 mennesker.

Ud over musikken fyldte bibeltimer og andagt meget i programmet, men der var også god plads til alternativ rundbold, workshops, beachvolley, festaften og masser af hygge – også ved bålet. Og ikke at forglemme det faste programpunkt: legen Bau Wau, der er opfundet til musiklejr.

En aften var Kasper Breindahl fra Norea på besøg. Han arbejder på tv-stationen SAT-7 på Cypern med at lave tv-programmer på persisk.

MARIANNE LÆRTE JESUS AT KENDE, FORDI HUN SOM BARN BLEV INVITERET TIL JUNIORKLUB, HVOR DER VAR NOGLE VOKSNE, DER INVESTEREDE DERES TID OG RESURSER I BØRNENE. HAR DU TÆNKT PÅ, AT DINE PENGE KAN HAVE EVIGHEDSBETYDNING FOR ANDRE? SE VIDEOEN MED MARIANNE PÅ DLM.DK/GIV.

BED FOR VOLONTØRERNE

Sammen med dette nummer af Tro & Mission får du årets volontørplakat, som skal minde dig om at bede for volontørerne.

Har du brug for flere plakater, kan du få tilsendt dem ved at skrive en mail til dlm@dlm.dk.

SYV NYE VOLONTØRER OG TO GENGANGERE

Lukas Nielsen og Nikoline Fredensborg, som begge har været volontører i Tanzania siden august 2021, har valgt at fortsætte arbejdet frem til udgangen af 2022.

Benjamin Kjærgaard fra Skjern skal være volontør i Soma Biblia i Dar es Salaam og Arusha.

Thea Friis Larsen fra Nykøbing Falster og Zofia Due Kronborg Hansen fra Skjern skal passe og undervise børn på børnehjemmet Huruma Center i Iringa.

Julia Staugaard Jørgensen fra Aabenraa og Sarah Storm Petersen fra Nyborg skal bo i Cambodjas hovedstad Phnom Penh, hvor de skal undervise missionærbørn og hjælpe i børnehaven, der er tilknyttet "Daughters of Cambodia".

Katrine Nymann Sulkjær fra Tarm og Rebekka Haakonsdatter Overgaard fra Bøvlingbjerg skal undervise lokale i engelsk, blandt andet ud fra kirken i Siem Reap.

<

For Mathias var det en hjælp, at han fik startet tidligt på givertjenesten, allerede mens han gik på efterskole, men det er aldrig for sent at begynde, fastslår han.

BEGYNDTE MED AT GIVE **EN KRONE OM DAGEN**

30-ÅRIGE MATHIAS BROSBØL FRA VIDEBÆK HAR, LIGE SIDEN HAN VAR EFTERSKOLEELEV, VÆRET VANT TIL AT GIVE AF SINE PENGE TIL MISSION. **"DET HJÆLPER MED AT TRÆNE MIN 'SLIPPEMUSKEL'",** SIGER HAN.

TEKST KARIN BORUP RAVNBORG **FOTO** PRIVAT, MORTEN FRIIS

"Giv en krone om dagen til mission. Det svarer til en Mars Bar om ugen eller en pose slik om måneden."

Sådan lød opfordringen, da Mathias Mogensen Brosbøl som 15-årig i 2007 var elev på Sædding Efterskole, og nogle studerende fra Dansk Bibel-Institut var på besøg. De havde en kampagne for at få de unge efterskoleelever til at blive faste givere til DBI's arbejde, og det syntes Mathias lød meget rimeligt.

"Dét der, tænkte jeg, det kan jeg nok klare. Godt nok havde jeg ikke mange lommepenge som efterskoleelev, men én krone om dagen måtte jeg da kunne undvære. Så jeg fik oprettet en betalingsservice-ordning og har lige siden været fast giver til Guds riges arbejde."

GAV OGSÅ, NÅR DET VAR SVÆRT

Mathias er 30 år, gift med Randi og har tre små børn: Elisabeth på fem, Samuel på tre og Kaleb på halvandet år. De bor på landet lidt uden for Videbæk.

Missionsarbejdet har altid haft en vigtig plads i hans og familiens liv. Hans forældre var udsendt som missionærer for Luthersk Mission til Tanzania, og selv boede han der indtil treårs-alderen. Givertjenesten har da også fyldt igennem hele hans opvækst, hvor de naturligt også har givet til LM's arbejde.

"Jeg fik altid et par mønter med hjemmefra til at give, når der var indsamling i børneklubben. Vi lavede også nogle indsamlingsbøsser og tog dem med hjem, så vi kunne putte nogle af vores lommepenge i dem."

Som lidt større barn var han bevidst om, at hans forældre havde et mål om at give tiende til mission – også i de perioder, hvor det kunne være økonomisk svært.

"Vi talte om det derhjemme, og det blev et stort vidnesbyrd for mig. For selvom de nogle gange ikke havde mange penge tilovers, ville de gerne give af det, de havde."

BEVIDST PRIORITERING

Som studerende oplevede Mathias selv at skulle leve for meget få penge.

"Randi og jeg blev gift, lige efter jeg blev student, og vi skulle blive enige om, hvad vi ville give penge til sammen. Tiden derefter, hvor jeg læste på Ingeniørhøjskolen i Aarhus, og hun var under uddannelse, er nok den periode i vores liv, hvor vi har haft færrest penge til rådighed.

MATHIAS MOGENSEN BROSBØL

- 30 år, gift med Randi og far til tre.
- Ansat som vejingeniør for et rådgivningsfirma i Herning, der arbejder med infrastruktur.
- Fritidsforkynder for IMU/LMU i Vestjylland.

Dine penge er altid Guds. De kan blive givet til dig, og de kan blive taget fra dig. Men det hele er hans.

Det krævede noget at sætte ti procent til side til mission i et budget, der i forvejen var stramt."

Der var ting, de gerne ville have købt, som de måtte undvære. Parret kom heller ikke ud at rejse så meget, som de havde ønsket.

"Det har da betydet fravalg og en bevidst prioritering. Men vi må også bare sige, at vi aldrig har manglet noget. Vi har klaret os og nøjedes. Enten fik vi møbler foræret, eller også kunne vi købe dem billigt brugt. Men det betyder da ikke, at vi ikke nogle gange har bekymret os for, hvordan økonomien skulle hænge sammen."

KUREN MOD MATERIALISMEN

I dag er Mathias uddannet vejingeniør, og budgettet ser noget anderledes ud. Hver dag kører han til Herning, hvor han arbejder med projektering og tilsyn af vej- og forsyningsprojekter. Han tjener efter eget udsagn en god løn.

Uanset indtjeningens størrelse vil der altid være en kamp i en imod materialismen, mener Mathias.

"Ens hjerte kan nemt komme til at klistre sig til pengene," siger han og fortæller, hvordan han for fem år siden oplevede det at gå fra at få 5.000 kroner om måneden i SU til pludselig som nyuddannet at stå med 20.000 kroner i hånden.

"Jeg blev lynhurtigt forelsket i de penge, og kuren var simpelthen at give nogle af dem væk. Ret hurtigt måtte jeg sige til Randi: 'Vi skal simpelthen have justeret vores aftale, for ellers går det mig til hovedet – og til hjertet.' Så skruede vi tilsvarende op for vores gavebeløb til mission, og det, oplevede jeg, gav noget mere ro på."

GIV DET HELE TILBAGE TIL GUD

For Mathias var det en hjælp, at han fik

SE VIDEOEN, HVOR MATHIAS FORTÆLLER OM SIN GIVERTJENESTE, PÅ DLM.DK/GIV.

startet tidligt på givertjenesten, allerede mens han gik på efterskole, men det er aldrig for sent at begynde, fastslår han.

Derfor opfordrer han andre til at blive faste givere, eventuelt med en indkøringsfase, så der bliver plads i budgettet, og så skrue langsomt op for beløbet, så det passer med ens formåen.

"Alt sker over Betalingsservice – det kører automatisk, så det fylder ikke, og man kommer ikke til at tænke over, at man mangler de penge. Det er først, når jeg ser årskvitteringen, at jeg tænker: 'Hold da op, sikke mange penge. Det er da dejligt, hvor meget gavn, de kan gøre.'"

"Dine penge er altid Guds. Den rest, du får lov til at beholde og har fået betroet til at leve af og gøre gavn med, har en passende usikkerhed i sig. For de er kommet, og de kan gå. De kan blive givet til dig, og de kan blive taget fra dig. Men det hele er hans."

"Ved at give penge væk, træner jeg min 'slippemuskel', og det sætter mit hjerte fri, så jeg ikke skal gå og bekymre mig om det, jeg kunne få for de penge, eller stræbe efter at få flere. For Gud sørger for mig. Han har jo givet mig dem i forvejen." ▪

^ Både familien og indtægten er vokset hen over årene. Men det er gavebeløbet også, for Mathias oplever, at pengene har mindre magt over ham, når han giver nogle af dem væk.

BLIV FAST GIVER

Gør det nemt – lad LM oprette dig som fast giver via Betalingsservice. Så bliver beløbet automatisk trukket på din konto og overført til LM.
Hvor stort gavebeløbet skal være, bestemmer du. Og du kan regulere det, når det passer dig. Vælg blot, om beløbet skal indbetales hver måned, kvartalsvis, halv- eller helårligt.

Læs mere på dlm.dk/fastgiver.

LMH SKAL **KÆMPE FOR BIBELTROSKAB** I EN TID, HVOR BIBELENS ORD ER TIL DEBAT – OGSÅ I LM

LMH'S NYE FORSTANDER, KRISTOFFER HUMMELMOSE ENEVOLDSEN, BLEV NÆSTEN TRUKKET TEOLOGISK UD AF KURS VIA INTERNETTET. HAN SER ET LMH FOR SIG, DER **UDRUSTER UNGE TIL ÅNDELIG MODENHED OG DØMMEKRAFT**.

TEKST NICKLAS LAUTRUP-MEINER **FOTO** MORTEN FRIIS, ARKIV

<

Kristoffer Hummelmose Enevoldsen har netop taget imod sit første elevhold på LMH.

I slutningen af september 2021 ringer Kristoffers telefon. Det er LMH's formand Hans Ulrik Munk. Tanken slår den aarhusianske frimenighedspræst, inden han tager telefonen, at det kunne handle om stillingen som LMH's forstander. Det gjorde det.

"Jeg havde nok forventet, at de ville ansætte en, der var ældre og havde mere ledelsesmæssig erfaring. Så jeg sagde ret tydeligt i telefonen, at jeg ikke troede, det var en god ide. Men jeg indvilligede i at tænke over, om jeg skulle sende en ansøgning."

Der er gået ti måneder siden telefonsamtalen, der satte 32-årige Kristoffers Hummelmose Enevoldsens tanker på overarbejde. *Tro § Mission* møder LMH's nye forstander på hans nye kontor en tirsdag formiddag. Der er ingen elever på skolen, og mange af skolens ansatte har stadig sommerferie. Kristoffer og hans kone Johanna samt børnene Augusta (5), Aksel (3) og Carl (1) er flyttet ind i forstanderboligen få uger tidligere, og den nye forstander er ved at sætte sig ind i sit nye job.

Af natur taler han egentlig helst ikke om sig selv, lod han forstå, da *Tro § Mission* spurgte om et interview. Men med det nye job følger også et krav om større synlighed, mener han, og derfor ville han gerne være med.

Under interviewet sidder han i en stol foran vinduet med sine briller i hænderne. De bliver

Det ville være tåbeligt af mig at forvente den autoritet fra dag ét, som tidligere forstandere har haft.

Kristoffer er en mand, der gerne tager sig tid til at tænke sig om, før han svarer.

vendt og drejet på et utal af måder i hans hænder gennem de knap to timer, som interviewet varer. Hans sætninger bærer præg af, at hans tanker også bliver vendt og drejet. Selvom svarene er umiddelbare, kommer de med sindighed. Man forstår, at han er en mand, der gerne tager sig tid til at tænke sig om, før han svarer.

JEG VILLE GERNE SELV TRO PÅ, AT DET VAR EN GOD IDE

Det gjaldt også den tid, der fulgte efter opkaldet fra LMH's formand.

"Nattesøvnen var lidt udfordret en gang imellem og det fyldte i mange samtaler," husker Kristoffer, som dengang havde en kortere orlov fra sin stilling som frimenighedspræst i Aroskirken i Aarhus.

"Da jeg først havnede i Aarhus, kiggede jeg ikke andre steder hen. Jeg var glad for at være der. Så langt på vej var mit udgangspunkt 'det tror jeg ikke, jeg skal', men jeg kunne ikke skubbe tanken om stillingen på LMH væk, selvom jeg var meget tæt på at sige nej."

Dels ville en stilling i Hillerød betyde et ryk væk fra familien i Jylland, som de var glade for at være kommet tættere på, da Kristoffer blev frimenighedspræst i Aarhus i 2020. Dels havde Kristoffer, lige siden han begyndte at læse teologi, set en fremtid for sig, hvor han skulle være præst.

Men han kunne ikke finde fred i bare at sige nej. Så han sendte en ansøgning, så han kunne møde bestyrelsen, og se, om de kunne finde hinanden. Det kunne de, og bestyrelsen ville gerne se ham igen.

"Det er selvfølgelig et rygstød, at en samlet bestyrelse ser et match og gerne vil gå videre. Men det fyldte rigtig meget for mig, at jeg gerne selv ville tro på,

<

Som ny forstander træder Kristoffer ind i rækken af markante personligheder, der har præget LMH's næsten 100-årige historie.

at det var en god ide. Det er fint, at andre tror på det, men det betyder mere for mig, om jeg selv tror på det. Sådan er jeg nok generelt."

Derfor fulgte endnu en tid med samtaler og bønner, før det endelig i begyndelsen af december kunne offentliggøres, at han skulle være den nye forstander.

DET KAN IKKE UNDGÅ AT BLIVE LIDT SPECIELT

Med 32 år er Kristoffer blevet en af Danmarks nuværende yngste højskoleforstandere. Men alderen er ikke kun bemærkelsesværdig set i sammenligning med andre højskoler. Han er også blevet leder for nogen, der blev ansat på LMH, før han selv blev født.

"Det kan ikke undgå at give nogle specielle dynamikker, men jeg ved, at jeg har bestyrelsens opbakning," siger han og uddyber, at det også handler om, hvordan man ser på ledelse.

"Hvis man ser ledelse som en konkurrence, hvor man som leder skal overgå sine ansatte, er det svært at være leder for højtspecialiserede medarbejdere, som der er på LMH. Det er en usund mentalitet for lederen og svært at være i for de ansatte. Men hvis man prøver at skabe de bedste rammer for deres virke og trivsel, kan det blive til et samarbejde, hvor jeg forhåbentlig kan lære af dem og vokse ind i nogle ting."

Den nye forstander er ikke uden meritter selv. Han har to års erfaring som præst fra Aroskirken, og han har været ungdomsrejsesekretær for Dansk Bibel-Institut. Desuden har han teologisk og redaktionel erfaring fra Noreas resurseside TilLiv.dk. Han tænker selv, at det også er en fordel for ham, at han har været på skolen som både timelærer og kvotalærer. Her blev han lukket ind i en medarbejderstab, der også delte personlige ting med hinanden.

"Det udjævner nogle ting, at jeg er kommet tæt på nogle af dem menneskeligt. Så er der ikke den asymmetri, som der kan være til folk, der har stor faglighed. Bag fagligheden er der jo også et menneske," siger den nye forstander, der som præst og forkynder også tidligere har siddet i svære samtaler med folk. Det har givet ham større modenhed, mener han.

VIL FOKUSERE PÅ LEDELSESDELEN I BEGYNDELSEN

Jobbet som forstander på LM's højskole er et skridt væk fra det pastorale, som Kristoffer egentlig havde set for sig som sin livsbane, men der er stadig en del forkyndelse i hans nye stilling. Både over for eleverne og over for de kredse og frimenigheder i LM, hvor han gerne vil rundt og gøre opmærksom på LMH.

Men jobbet indeholder også meget administration og ledelse af medarbejdere.

"Jeg er lidt en blæksprutte som person. Nogle ville nok føle, at det administrative tager opmærksomheden fra det forkyndende i stillingen. Jeg trives godt i den vekslen, og jeg er også bevidst om, at der nok er mindre plads til forkyndelse i denne stilling, end der var tidligere. Jeg fornemmer, når jeg taler med nuværende og tidligere højskoleforstandere, at lovgivningen er blevet mere kompleks. Juraen kræver mere tid at sætte sig ind i og administrere efter," siger han og fortæller, at jobbet også indebærer ansvar for bygningerne.

"Den del af jobbet, man kunne kalde undervisning og samvær, er jeg godt klædt på til. Ved ledelsesdelen er min læringskurve stejlere. Min forgænger var leder med stor ledelseserfaring opbygget over mange år. Her er tomrummet størst, og her har jeg mest at lære. Derfor prioriterer jeg at starte her."

"Et forstanderskifte er også en anledning til at få ryddet op i nogle arbejdsgange. Jeg skal finde mine måder at gøre tingene på. Det kan for eksempel være digitalisering af kalendersystemet," siger han og tilføjer med et grin:

"Der er potentielle muligheder for forandringer på den del."

STÅR PÅ SKULDRENE AF MARKANTE LM-PERSONLIGHEDER

Men titlen som forstander på LMH handler ikke kun om LMH som arbejdsplads. Der er

^
”Den del af jobbet, man kunne kalde undervisning og samvær, er jeg godt klædt på til. Ved ledelsesdelen er min læringskurve stejlere," erkender Kristoffer.

også en næsten 100-årig historie, der følger med.

”Jeg synes grundlæggende, det er forkert, at mit navn skal stå efter Frits Larsen, Johannes Christensen, Hans Erik Nissen og Henrik Nymann Eriksen. Det var en af de primære grunde til, at jeg overvejede at sige nej til stillingen. Men vi vurderer jo dem ud fra hele deres tjeneste, og jeg starter til gengæld uden den store anciennitet og med meget lidt, der begrunder, at jeg står på listen. Det ville være tåbeligt af mig at forvente den autoritet fra dag ét, som tidligere forstandere har haft.”

Men der er ingen tvivl for den nye forstander om, hvad han mener, der er afgørende for skolen:

”Mit kompas er indstillet efter, at LMH, den dag jeg stopper, forhåbentlig fortsat er en skole, der arbejder bevidst på at forvalte en luthersk-roseniansk bibeltro forkyndelse og efterfølgelse af Jesus i den tid, vi er sat i.”

Han håber selv, at bestyrelsen vil fyre ham, hvis han skulle skifte mening, for punktet er altafgørende og ikke helt så ukontroversielt, som man måske kunne mene:

”Det er ukontroversielt at sige, men dér, hvor det så bliver kontroversielt, er, at jeg oplever, at dansk kirkelivs højrefløj nærmer sig en skillevej. Jeg oplever flere og flere brydninger. Jeg oplever opgør og forandringer i teologien på verdensplan og lokalt i Danmark, som kalder på en ny besindelse på at være tro mod vores arv i LM ind i vores tid.”

JEG LÆRTE MODENHED OG DØMMEKRAFT

Det gælder blandt andet bibeltroskaben, som er en debat, der slet ikke er afsluttet endnu, hvis man spørger den nye forstander:

”Mange har nok antaget, at debatten om bibeltroskab, der rasede for 40-50 år siden, var afsluttet. Det er jeg bange for, ikke er tilfældet, og Bibelens autoritet må bekendes i hver generation. Også i dag er Bibelens autoritet til debat blandt kristne på dansk kirkelivs højrefløj. Det sætter aftryk i både teologien og etikken. Her er det noget, vi er nødt til at kæmpe for. Både for at forstå, hvad der udfordrer, og for at fastholde troskaben mod Bibelen.”

Eleverne skal ikke tage herfra med følelsen af at have været på et samlebånd. De skal opleve, at de får en masse god undervisning og bliver taget seriøst i deres kampe og overvejelser.

Et andet punkt, han oplever bliver udfordret i flere sammenhænge, er forståelsen af, hvorfor Jesus skulle dø på korset, og hvad han vandt ved det.

”Mange har deres åndelige opdragelse fra deres hjem og fra kristent børnearbejde, men i langt højere grad end før bliver man i dag også påvirket ad andre veje – for eksempel via sociale medier. Man kan let blive trukket ud af kurs, hvis man ikke kan se, hvad der er på spil, eller hvis man ikke har syn for det positive, ens egen åndelige opdragelse har bidraget med”

Når dette særligt ligger den nye forstander på sinde, er det, fordi han let selv kunne have endt et andet sted teologisk:

”Jeg var selv i nogle år meget påvirket af diverse amerikanske digitale platforme, hvor indholdet havde en anden konfessionel baggrund. Det kunne være blevet dyrt for mig, men i processen lærte jeg teologisk og åndelig dømmekraft. Det var en væsentlig motivationsfaktor bag, at jeg var med til at starte TilLiv.dk,” siger han og mener, at påvirkningen udefra er et vilkår i dag.

”Jeg håber, min egen erfaring kan være med til, at jeg og LMH kan præge folk, der er på en teologisk og åndelig rejse, i en god retning på en ikke-fordømmende, men positiv og engagerende måde. Jeg ved, hvor jeg selv har fundet fred og rigdom,” siger han og tilføjer, at man skal være vis. Nogle – sådan er han selv – synes, det er spændende at se fronterne mellem de teologiske holdninger. Andre oplever, at al polemik er frastødende.

ELEVERNE SKAL OPLEVE, AT VI TAGER DERES KAMPE SERIØST

Han mener også, det kan få betydning for LMH, at unge i dag modnes senere, hvad tro angår.

”På nogle punkter modnes de tidligere, men jeg oplever en senere modning åndeligt. Derfor tror jeg, LMH skal spille en delvis anden rolle end for 30 år siden. Der har jo altid været folk, der kom på LMH uden et stort kendskab til Bibelen, men det gør sig i højere grad gældende i dag. Det betyder selvfølgelig noget for undervisningen, men det betyder også, at vi i højere grad skal overveje, hvordan vi både oplærer og giver en sund livspraksis. Unge i dag stræber lidt mere efter forbilleder og hjælp til ikke bare, hvordan ting skal forstås, men hvordan det skal sætte aftryk.”

For den nye forstander er der også et andet pejlemærke ud over det luthersk-rosenianske præg. Det er, at eleverne føler sig mødt som mennesker:

”Folk må gerne vælge LM’s og LMH’s teologi fra. Det står dem frit for, hvis de mener noget andet. Men de skal ikke tage herfra med følelsen af at have været på et samlebånd. De skal opleve, at de får en masse god undervisning og bliver taget seriøst i deres kampe og overvejelser.” ■

FORSTANDERE GENNEM TIDEN

1923-1962
Frits Larsen

1962-1970
Johannes Christensen

1970-2003
Hans Erik Nissen

2003-2022
Henrik Nymann Eriksen

2022-
Kristoffer H. Enevoldsen

I 2023 fejrer højskolen 100-års jubilæum.
Læs mere om LMH's historie på lmh.dk/historien.

Sara Friis Børty glæder sig over den gode stemning, der var blandt teenagerne på lejren i Grønland.

GRØNLANDSKE TEENAGERE PÅ LEJR

LM-TILKNYTTEDE UDSENDINGE VAR LEDERE PÅ EN LEJR FOR 18 UNGE FRA 13-16 ÅR. PROGRAMMET INDEHOLDT BÅDE **BIBELTIMER, NATUROPLEVELSER OG SNAKKE OM GUD**.

TEKST KAJA LAUTERBACH **FOTO** SARA FRIIS BØRTY

Den sidste uge i juli var 18 grønlandske teenagere på kristen lejr.

Det fortæller KFS-sekretær i Nuuk Sara Friis Børty, der sammen med sin mand var leder på lejren.

”Der var en fantastisk stemning, og der blev sunget skønne sange om Guds storhed – på grønlandsk,” siger hun.

LEDERE BÅDE FRA DANMARK, GRØNLAND OG FÆRØERNE

Lejren var arrangeret af den færøske bevægelse Brødrasamkoman, der arrangerer lejre for familier, børn og unge i Grønland hver sommer.

Den sidste uge var der lejr for unge fra 13-16 år, og ud over Sara og Filip Børty var der ledere både fra Brødrasamkomans kirke i Grønlands hovedstad, Nuuk, og fra Færøerne.

Brødremenigheden i Grønland har også en lejrbygning i Ameralikfjorden syd for Nuuk, og det var her, teenagelejren blev holdt.

BIBELTIMER OG NATUROPLEVELSER UDEN MOBILSIGNAL

Sara Børty fortæller, at programmet på teenagelejren var en god blanding af bibeltimer og naturoplevelser.

Hver formiddag holdt Filip Sivertsen, der er en af de ældste i Brødremenigheden i Nuuk, bibeltimer. De tog udgangspunkt i de bibeltekster, hvor Jesus omtaler sig selv som: ”Jeg er...”

Om eftermiddagen var der aktiviteter i naturen som ture i robåde, vandretur i fjeldet eller strandtur.

Sara, der er ansat af KFS og tilknyttet LM, glæder sig over teenagelejren.

”Vi havde en rigtig god uge langt væk fra mobilsignal og sammen med unge mennesker, hvor det med at tale om tro ikke er hverdag for de fleste.” ■

STØT ARBEJDET I GRØNLAND

Sara Friis Børty er sendt til Grønland af KFS med økonomisk støtte fra LM. Du kan være med til at hjælpe ved at give en god gave i dag på MobilePay 66288 eller via dlm.dk/støt.

GLÆDE I PERUS HØJLAND OVER UNDERVISNING OG BESØG

TEKST OG FOTO LISE BERGGREN SMIDT

”Vi er så glade for, at I kom og delte vigtig undervisning med os og var sammen med os som kristne søstre og brødre fra den anden ende af verden – at vi er en stor familie i Kristus.”

Sådan sagde Maria fra Cruzero, der ligger i 4.200 meters højde i Andesbjergene, da vi sagde farvel efter tre dage i hendes lille by.

Vi har besøgt og undervist i to små samfund: Moho og Cruzero samt den store by Juliaca i højlandet i næsten tre uger. Det har været en kæmpe oplevelse at dele vigtig ægteskabskundskab på det bibelske grundlag, prædike, undervise unge i seksualitet og grænser, snakke og spise med vores søstre og brødre i højlandet.

Mange lever meget fattigt og bor i huse, vi i Norden boede i i 1800-tallet. Uden varme og vand, med lerklinede vægge og et minimum af møbler.

Den lille trængte lutherske kirke i Peru har kirker i flere af de små og større byer i højlandet. Mange steder er det de gifte lidt ældre kvinder, der deltager i gudstjenesterne, fordi deres mænd arbejder i minerne og andre steder langt væk fra hjemmet.

Kvinderne passer familien, deres små jordlodder og deres kirkegang.

^ Kvinderne var klædt i deres nationaldragter med bowlerhatte eller andre hatte fra deres lokale egn.

ISKOLD UNDERVISNING

Lise Berggren Smidt sammenligner forholdene i de små byer i det iskolde peruanske højland med forholdene i Norden i 1800-tallet.

Husene er uden varme og vand, med lerklinede vægge og et minimum af møbler. Peruanerne var pakket ind i store skørter, uldtæpper og tykke trøjer, og Lise og Frederik havde vintertøjet på, mens de underviste.

LM OG FRILUFTSMISSIONEN VIL DRAGE NYTTE AF **HINANDENS STYRKER**

MED NY PARTNERSKABSAFTALE HÅBER LM, AT FRILUFTSMISSIONEN KAN VÆRE MED TIL AT STYRKE LM'S EVANGELISERENDE ARBEJDE PÅ GADEPLAN.

TEKST KARIN BORUP RAVNBORG **FOTO** OAC DANMARK – FRILUFTSMISSIONEN

<

I det nye partnerskab skal LM tage sig af administrationen for OAC, og OAC skal være med til at inspirere LM'erne til evangelisation i Danmark.

»

Vi i LM kan hjælpe med de administrative opgaver. Til gengæld kan OAC styrke vores fokus på evangelisation.

LM's ledelse og bestyrelsen for Friluftsmissionen i Danmark har netop landet en aftale om strategisk partnerskab mellem de to organisationer.

Aftalen går ud på, at LM overtager de administrative opgaver som gaveadministration og regnskab for den noget mindre organisation OAC Danmark – Friluftsmissionen.

OAC skal bidrage med deres erfaring og visioner for evangelisation og være med til at opmuntre og inspirere LM'erne til evangeliserende tiltag i Danmark.

STIGENDE KRAV TIL ADMINISTRATION AF SMÅ ORGANISATIONER

Baggrunden for aftalen er, at kravene til administration af ikke mindst små organisationer er steget de senere år.

Derfor har der været en række drøftelser mellem de to organisationer, som nu er mundet ud i en strategisk partnerskabsaftale.

Og det er en aftale, der kommer begge organisationer til gode, forklarer vicegeneralsekretær i LM Birger Reuss Schmidt.

"Vi i LM kan hjælpe med de administrative opgaver. Til gengæld kan OAC hjælpe os med at styrke vores fokus på evangelisation. Her har de stor erfaring. Det er ren win-win," siger han.

EN STOR INSPIRATIONSKILDE I ARBEJDET MED HVERDAGSMISSION

OAC Danmark – Friluftsmissionen er en del af den internationale bevægelse Open Air Campaigners, som har fokus på forkyndelse af evangeliet gennem brug af tale-male-bræt, trylleri og andre visuelle virkemidler.

Organisationen har landsleder Torben Østermark ansat som evangelist og har desuden en række fritidsevangelister, som medvirker ved gademission og andre evangeliserende aktiviteter rundt i landet.

I 90'erne havde LM evangelister ansat til at køre rundt med "Godt-Nyt-Dytten", men i nyere tid har man ikke haft noget tilsvarende arbejde.

Derfor kan OAC med sit fokus på evangelisation være en stor inspirationskilde ind i LM's videre arbejde med at styrke evangelistens nådegave og i arbejdet med Projekt Discipel 24-7, som er på dagsordenen lige nu, vurderer Birger Reuss Schmidt.

ORGANISATIONEN HAR I FORVEJEN EN TÆT TILKNYTNING TIL LM

Også i OAC er der glæde over aftalen med LM.

Organisationen, der har et bredt bagland, hvoraf en del – også i bestyrelsen – har LM-tilknytning, ser frem til partnerskabet med LM.

"Det bliver godt for både os og LM. Vi glæder os til at arbejde tættere sammen med en større organisation, der har stor know-how omkring det administrative," siger landslederen.

"Og så håber vi, at vi i OAC kan være en hjælp for LM's forsamlinger til det evangeliserende arbejde på gadeplan, og at flere tænker os ind som en resurse ved arrangementer i forbindelse med byfester og lignende." ■

OAC – OPEN AIR CAMPAIGNERS

OAC Danmark - Friluftsmissionen er en del af en international sammenslutning, hvis motto er "At gøre Kristus kendt for alle mennesker alle steder."

Den danske gren blev stiftet i 1994.

Vil I have hjælp til et arrangement i jeres kreds, så kontakt Torben Østermark på torben@oac.dk eller tlf. 21 75 77 20.

Bibelcamping er godt for familielivet

FAMILIE FRA FALSTER NØD GODT AF TIDEN SAMMEN MED HINANDEN OG MED "GUDS STORE FAMILIE" PÅ VIRKSUND BIBELCAMPING.

TEKST KARIN BORUP RAVNBORG **FOTO** HADERSLEV NÆS BIBELCAMPING, VIRKSUND BIBELCAMPING, JANNE BAK-PEDERSEN

"Da vores datter Rosa på otte år skulle sige, hvorfor det er godt at være på bibelcamping, svarede hun kort og præcist: 'Fordi det er hyggeligt!' Og det må man bare sige, det er. Tingene bliver forenklet lidt, når man bor i campingvogn. Man kan være sammen som familie på en anden måde end i hverdagen."

Sådan siger Cecilie og Martin Paulsen, der bor i Stubbekøbing på Falster. I en lille video på LM Kids' facebookside fortæller de om, hvorfor de og deres to børn i sommer kørte den lange vej for at være med en uge på Virksund Bibelcamping.

Cecilie og Martin Paulsen var sammen med døtrene Bella og Rosa på bibelcamping for første gang – og det var de meget begejstrede for.

IKKE KUN I SØNDAGSTØJET

"Det, vi har opdaget, er, at campingkonceptet er rigtig godt for familielivet. Kombineret med bibelcamping er det helt perfekt," siger Martin og Cecilie supplerer:

"Man bor tæt og kommer tæt på hinanden, også i den store familie – i Guds familie. Man kommer hinanden ved på en anden måde, end når man mødes et par timer om søndagen og ser hinanden i det pæne søndagstøj."

Desuden får man trænet sin gæstfrihed, fortæller parret.

"Børnene er gode til at invitere halvdelen af legepladsen ind. Det er også meget nemt at invitere dem, man sidder ved siden af i mødeteltet, ind til en kop kaffe bagefter i forteltet."

GODT FOR BØRNENE

"Vi kan ikke sende vores børn på en kristen friskole. Og det kan godt presse dem i hverdagen, at de er anderledes end deres klassekammerater. Men en uge på bibelcamping, hvor de hører Guds ord og synger sammen med andre kristne børn – det er bare en rigtig god investering, vi gerne vil give dem." ▪

Benzinpriserne var helt i bund på legepladsen på Virksund Bibelcamping.

Smuk sommeraften på Ung Uge på Virksund Bibelcamping.

Festlig børnelovsang på Haderslev Næs med besøg af "Englesang".

Der var fyldt godt op på bænkene på Haderslev Næs, hvor årets tema var "På vej".

TEMA:
KLIMA-FORANDRINGER

Klimaforandringer er et vilkår i vores tid – både konsekvenserne af dem, debatten om dem og arbejdet for at mildne deres konsekvenser.

Som kristne i 2022 er vi på godt og ondt sat i en tid med både klimaforandringer og ikke mindst menneskers frygt for klimaforandringer.

Men hvordan skal vi forholde os til klimaet og debatten om det?

DET ER KUN GUD, DER KAN FRELSE JORDEN, OG INDTIL HAN GØR DET, SKAL VI **PASSE GODT PÅ DEN**

DET ER IKKE VORES KLIMAINDSATS, DER ER VERDENS HÅB. DEN BYRDE KAN VI IKKE BÆRE, MENER TEOLOG JENS LOMBORG.

TEKST NICKLAS LAUTRUP-MEINER **ILLUSTRATION** FREEPIK.COM

Vi skal elske og beskytte skaberværket, for selvom det er midlertidigt, er det jo denne jord, der skal fornyes.

Temperaturerne stiger, polerne smelter, og massive regnmængder bliver hyppigere. Klimaet er i forandring, og det optager mange. Derfor bør det også optage kristne, mener Jens Lomborg, der er præst i Skjern Bykirke og formand for Evangelisk Luthersk-Netværk:

"Særligt en stor del af de unge er bekymrede for klimaet. Vi har fået begrebet klimaangst. Og hvis vi som kristne ikke taler sammen om klimaet, bliver al talen om det kun det undergangsscenarie, som er så udbredt i dag. Som kristne må vi derimod minde hinanden om, at Jorden faktisk skal gå under. Det er Bibelens budskab. Men der kommer noget på den anden side. Samtidig skal vi minde hinanden om, at vi skal passe på jorden."

DET ER FOR STOR EN BYRDE AT SKULLE FRELSE JORDEN

Det grundlæggende håb, som Gud har givet mennesker om en ny himmel og en ny jord, mangler i den offentlige debat om klimaforandringer, mener den vestjyske præst:

"Der kan opstå en næsten religiøs tilgang til klimaet, der har skåret Kristus ud af ligningen og gjort den nuværende generation til verdens håb. Det er for stor en byrde for os. Som kristne skal vi altid være på vagt, når der er nogen, der formulerer en anden vision om undergang og frelse end Bibelens."

Problemet med de politiske løsninger er ikke, at man forsøger at beskytte Jorden. Dén dimension er nemlig bibelsk. Problemet er dybest set, at de politiske løsninger ikke tager højde for, hvad det er, der grundlæggende set ødelægger Jorden, siger præsten:

"Det er vigtigt for mig, at menneskets synd kommer med i ligningen. Jorden er fuld af ondskab og grådighed på grund af menneskets synd. I Esajas 24,5 står der, at 'Jorden er vanhelliget af sine beboere'."

Det er på grund af synden, at Jorden skal gå under, forklarer Jens Lomborg, men det hører med til Bibelens budskab om endetiden, at der er en forventning om forløsning.

"Det må gøre ondt i vores hjerter, når vi oplever, at vi står i undergangen, men det må også give os trøst, når vi ser, at der er noget på den anden side: Verden skal genfødes og jorden blive ny."

FORPLIGTET TIL AT BRUGE OG BESKYTTE JORDEN

Den bibelske tale om en nyskabelse af Jorden har både til hensigt at få os til at "løfte vores hoveder", siger præsten med et Jesus-citat, men også at motivere den troende til at elske og beskytte Jorden:

"Vi skal elske og beskytte skaberværket, for selvom det er midlertidigt, er det jo denne jord, der skal fornyes," siger han og peger på ordene fra skabelsesberetningen om Gud, der så ud over Jorden og "så, at det var godt."

For overbevisningen om, at Jorden skal gå under, må ikke skabe en ligegyldighed hos den kristne over for, hvordan man behandler Jorden, forklarer han:

"Vi er grundlæggende set kaldet til at beskytte og videreskabe Jorden. Men indtil Paradis er genoprettet, skal vi som kristne sætte hinanden fri til at drage hver vores forskellige politiske konsekvenser af, hvordan vi tackler klimaforandringer inden for lovens rammer."

Det betyder, at nogle kristne vil gå ind for atomkraft, andre vil være optaget af at reducere antallet af flyrejser og andre noget helt tredje, siger han og understreger, at han ikke er ekspert på, hvad der er det rette at gøre.

For sin egen del understreger han, at man skal kunne bruge Jorden uden at få dårlig samvittighed. Derfor tager han også selv på flyrejser, selvom det udleder CO^2.

"Jeg har selvfølgelig personligt en holdning, som der også kan ændres på, men der kan ikke ændres på, at vi som kristne er spændt ud mellem skabertro og eskatologi – vores forpligtelse til at bruge og beskytte Jorden og det evige håb, som er Guds ansvar," siger han og tilføjer en sætning, der umiddelbart synes som en selvmodsigelse, men dybest set understreger menneskets plads over for Gud:

"Vi skal ikke lægge ansvaret fra os, men lægge det over til Gud." ■

Ved Jesu' genkomst skal skabningen forvandles til version 2.0

SYNDEFALDETS KONSEKVENSER FOR BÅDE MENNESKER OG NATUR BLIVER MERE OG MERE TYDELIGE, MEN GUD **VIL FRELSE ALT DET SKABTE**, SIGER SOGNEPRÆST OG FORFATTER UFFE KRONBORG.

TEKST KAJA LAUTERBACH **FOTO** PEXELS.COM

Det er ikke kun menneskene, der er ramt af syndefaldet. Det er jorden og naturen også.

Det slår sognepræst i Ansgars Kirken i Aalborg Uffe Kronborg fast.

”Skaberværket er ikke længere i paradistilstand, men ramt af de forbandelser, som Gud udtalte til Adam efter syndefaldet (1 Mos 3,17-18),” siger han.

I Romerbrevet 8,20 udtrykker Paulus det sådan, at naturen ufrivilligt blev underlagt tomheden på grund af ham, der gjorde det.

"Det betyder, at som konsekvens af menneskenes syndefald har Gud også underlagt hele skabningen under trældom, forgængelighed og tomhed," siger Uffe Kronborg. Men Gud har gjort det med håbet om den kommende befrielse og herlighed for både mennesket og hele Kosmos, skriver Paulus videre," siger Uffe Kronborg.

JORDEN SØRGER OG SYGNER HEN

Mange mennesker mener, at de klimaforandringer, verden oplever nu, er menneskeskabte.

Uffe Kronborg er ikke i tvivl om, at mennesker er skyld i forandringer i klimaet, men han slår samtidig fast, at der var jordskælv, vulkanudbrud, orkaner og klimakatastrofer, længe før forurening og grov udnyttelse var et tema i verden.

”Disharmonierne i skaberværket har været der siden syndefaldets dag, men bliver bare mere synlige nu, fordi menneskene i de sidste mange år ikke har levet op til deres forvalteransvar, men i stedet udnyttet naturen på en forkert måde,” siger han.

”Mennesket blev skabt som Guds repræsentant i skaberværket, men har ikke levet op til det ansvar. Derfor reagerer jorden – den klager og tørrer ud.”

Han peger på, at ikke bare Jesus, men også profeterne i Gammel Testamente taler om, hvordan jorden skal sørge, sygne hen og visne frem mod verdens undergang og Jesu genkomst og nævner Esajas 24,4-5 og Jeremias 4,23-26 som eksempler.

JORDEN LÆNGES EFTER FORLØSNING

Forbandelserne efter syndefaldet er imidlertid ikke det eneste, mennesker og skaberværk har til fælles, understreger sognepræsten.

”Ligesom vi mennesker kan se frem til et herlighedslegeme, der ligner Jesus, skal jorden blive forløst. Og det er noget, den glæder sig til,” siger han.

”Paulus udtrykker det sådan i Romerbrevet, at den længes efter det, og at hele skabningen sukker og vånder sig (Rom 8,19 + 22).”

Han forklarer, at udtrykket ”vånde sig” betegner den fødende kvindes smerte lige før forløsningen. Det var oversat med at ”være i veer” i bibeloversættelsen fra 1948.

FORVANDLET JORD UDEN MULIGHED FOR NYT SYNDEFALD

”Vi ved selvfølgelig ikke alt om, hvordan den herlighed bliver, som Paulus ser frem til, at skabningen får del i,” siger Uffe Kronborg.

”Men vi ved, at det bliver fuldkomment og uden mulighed for et nyt syndefald. Ligesom mennesket får et herlighedslegeme, der ligner Jesus.”

Disharmonierne i skaberværket bliver gradvist mere synlige, men forvandlingen sker i ét nu – ved Jesu genkomst i herlighed.

”Så forvandles både mennesket og hele skaberværket. Vi får en version 2.0 af himlen og jorden, der er i fuld

harmoni som lige efter skabelsen," siger han og erkender, at det helt sikkert bliver meget anderledes, end han kan forestille sig.

"Som Johannes siger, er det endnu ikke åbenbaret, hvad vi – og jorden – skal blive (1 Joh 3,2). Men jeg holder meget frimodig fast i den meget konkrete naturforståelse, som vi for eksempel kan læse om i profetien i Esajas 11 om, at løven, koen, bjørnen og lammet skal blive venner, og alt liv, økologi, universet og hele Kosmos skal være i fuldkommen harmoni. ■

^ Både Jesus og Det gamle Testamente taler om, hvordan jorden skal sygne hen og visne frem mod Jesu genkomst.

I 2021 udgav Uffe Kronborg bogen *Glædens symfoni* I den har han en inspirerende tilgang til naturen og klimaet skriver DBI-lærer Louise Høgild i en anmeldelse på TilLiv.dk.

"Kronborg er yderst nuanceret og gør ikke skaberværket til mere, end det er. Men han viser vejen til også at tage naturens temaer ind over vores liv og aktivt bruge naturen også i vores åndelige liv. Kronborg minder både om, at vi skal tage vores forvalteransvar alvorligt og passe på naturen. Men han husker os også på, at den endelige forløsning, når Jesus kommer igen, er vores værn mod klimaangst. Ikke som en undskyldning, men som en trøst."

Den 1. september udkommer bogen *Verdens forvaltere* på Credo forlag.

Antologien, hvor en række forfattere præsenterer forskellige perspektiver på forvalterskab, er tænkt som et oplæg til reflektion om menneskets ansvar for skaberværket med fokus på klima og bæredygtighed.

>
Det praktiske arbejde i markerne er noget, alle bibelskoleeleverne hjælper til med.

BIBELSKOLEELEVER I TANZANIA LÆRER **BÆREDYGTIGT LANDBRUG**

"MINE KOLLEGER DYRKER JORDEN PÅ NYE MÅDER, OG DET SER ELEVERNE OG TAGER DEN VIDEN MED SIG HJEM," SIGER MISSIONÆR CARL HASSELBERG, DER ER LÆRER PÅ KIABAKARI BIBELSKOLE I MARA STIFT.

TEKST KARIN BORUP RAVNBORG **FOTO** HASSELBERG

På den lutherske kirkes bibelskole i Kiabakari i det nordlige Tanzania er man afhængig af naturen i hverdagen. Derfor dyrker man majs, bønner og andre grøntsager til at forsørge skolens elever og personale. Skolen har også et biogasanlæg og solcelleanlæg, som blev doneret for nogle år siden af en amerikansk luthersk kirke. Biogasanlægget har dog ikke virket så godt i noget tid, så man må fælde træer for at skaffe brændsel til skolens køkken. Og solcellernes batterier er blevet for gamle, så anlægget ikke længere kan levere el til skolen.

Man ser ofte lignende eksempler på velmente udviklingsprojekter i den tredje verden, der mislykkes, fordi man ikke kan skaffe de specialdele, der skal bruges til vedligeholdelse. Men på Kiabakari Bibelskole har man nu fået inspiration fra en forsøgsgård 40 kilometer væk i Musoma, som arbejder med naturens egne resurser til at dyrke jorden.

PLANTER TRÆER SAMMEN MED AFGRØDER

Det er en svensk bistandsorganisation, der driver forsøgsgården, som bibelskolen har fået kontakt til gennem det svenske missionærpar Marita og Carl Hasselberg, der er udsendt af LM, og som underviser på skolen.

"Skolens personale har været med os på studiebesøg på gården – i første omgang dem, der arbejder med dyrkning af markerne, og dernæst alle skolens lærere. Her har de lært om, hvordan de bruger naturlig gødning, og hvordan de planter afgrøder sammen med træer eller andre afgrøder for at få bedre udbytte – både på skolens og deres egne private marker," siger Carl Hasselberg.

Han fortæller, at eleverne ikke får nogen egentlig undervisning i bæredygtigt landbrug, men at de lærer det i praksis, når de har praktisk tjans eller ser lærerne bruge metoderne på deres egne marker.

"Vi har for eksempel nogle bananpalmer i vores egen have ved skolen. Langs dem er der gravet en rande, hvor der ligger løv og små kviste for at gøde jorden."

UNDERVISER OM SKABELSE OG FORVALTNING

"Jeg inddrager også samtaler om bæredygtighed i mine timer på skolen, når jeg for eksempel underviser i Første Mosebog og skabelsen. I Tanzania er det meget almindeligt at smide plastik og andet affald på jorden. Jeg taler med eleverne om, at det ikke var det, Gud

mente, da han befalede os at forvalte jorden og passe godt på den."

Det er bibelskolelærerens håb, at eleverne vil tage den nye viden med sig, ligesom alt det andet, de lærer på bibelskolen, når de kommer hjem og skal forkynde på deres hjemegn. På den måde spredes kendskabet til bæredygtigt landbrug, som kan være med til at forbedre levevilkårene i de fattige landområder.

Personalet har også fået idéer til at bringe nyt liv til skolens biogas og solceller, fortæller Carl Hasselberg.

"De er blevet instrueret i, hvordan de sammensætter gødningen til biogasanlægget. Før brugte de kun gødning fra svin, og det er ikke velegnet. Nu er de begyndt at bruge gødning fra køer i stedet, så anlægget fungerer bedre. Desuden er der planer om at få solcellerne til at pumpe vand i en stor vandtank, når solen skinner i løbet af dagen, og så kan man benytte vandet fra tanken hele døgnet rundt. Dét er godt forvalterskab," siger han med et smil. ▪

NICKLAS LAUTRUP-MEINER
KOMMUNIKATIONSLEDER
NLM@DLM.DK

GUDS KALD TIL **BALANCEGANG**

Når Gud skal beskrive Adam og Evas – og dermed vores – rolle på jorden, bruger han ordparret "dyrke og vogte" (1 Mos 2,15). Når det gælder debatten om natur og klima, kan man næsten få det indtryk, at de to ord er hinandens modsætninger. Vi skal have mere vild natur for at passe på jorden, hedder det, og det må ske på bekostning af landbruget. Fra dansk landbrugshistorie husker nogle måske den modsatte tendens, hvor bugtede åer blev rettet ud for at give mere plads til at dyrke jorden.

Det bibelske ideal er middelvejen, hvor mennesket både dyrker og vogter. Dyrkningens formål var at videreudvikle den have, som Gud havde sat mennesket i, hvor der både var træer, "der var dejlige at se på og gode at spise af" (1 Mos 2,9) – altså både prydhave og køkkenhave. Mennesket skulle både arbejde og nyde arbejdets frugt – den konkrete mad såvel som synet af smukke vækster. Når mennesket også får at vide, at det skal vogte jorden, ligger der formentlig den tanke i ordet, at mennesket både skal beskytte jorden, så den fortsat kan dyrkes til menneskers gavn, og passe på hele det skaberværk, som Gud har overdraget i menneskets varetægt.

På samme måde har Gud givet os denne jord at dyrke og vogte, så vi kan både arbejde og nyde frugten af vores arbejde. Balancen mellem "dyrke" og "vogte" må hele tiden justeres, så vi hverken udpiner naturen i grådighed eller uvidenhed eller glemmer vores kald til at dyrke jorden i dovenskab eller misforstået naturbeskyttelse.

DEN ANGLIKANSKE KIRKE **FASTHOLDER UENIGHED** OM SAMKØNNEDE VIELSER

BEGGE SIDER I DEBATTEN ØNSKER AT FØLGE BIBELEN, FASTHOLDT ÆRKEBISKOP.

TEKST NICKLAS LAUTRUP-MEINER **FOTO** FLICKR.COM

En global bispekonference i den anglikanske kirke, hvor synet på vielser af homoseksuelle blandt andet skulle drøftes, bragte ikke enighed om emnet, der er blevet debatteret i flere år.

Kirken, der med sine 85 millioner medlemmer regnes som verdens tredjestørste kirkesamfund efter den katolske og ortodokse kirke, afholdt den såkaldte Lambeth-konference for omkring 650 anglikanske biskopper fra hele verden mellem den 26. juli og 8. august. Her skulle en resolution fra 1998, der fastholdt, at ægteskabet er mellem mand og kvinde, bekræftes.

DYBT SPLITTET, MEN KALDET TIL ENHED

Det mødte dog kritik fra den walisiske anglikanske kirke, der mente, at udtalelsen "underminerer og undergraver" LGBT-personer. Også andre vestlige landes anglikanske kirker udtrykte kritik.

Modsat fastholdt en gruppe af ikke-vestlige kirker, der repræsenterer 75 procent af anglikanerne verden over, at homoseksuel praksis er uforeneligt med Bibelen, samt at anglikanere bør gå imod homofobi.

Men måske blev der for en stund lagt ro på striden. Ærkebiskop Justin Welby valgte i sin åbningstale, der blev modtaget med stående klapsalver, en mellemvej, hvor han både fastholdt resolutionen fra 1998 og samtidig sagde, at han hverken kunne eller ville skride ind over for de anglikanske kirker, der alligevel foretager vielser af homoseksuelle

"For det store flertal i det anglikanske fællesskab ... er det utænkeligt at stille spørgsmålstegn ved [den traditionelle forståelse af ægteskab]. I mange lande ville det gøre kirken til et offer for latterliggørelse, foragt og sågar angreb. For et mindretal kan vi næsten sige det samme ... For dem er det utænkeligt at stille spørgsmålstegn ved [det andet syn på seksualitet]. I mange lande gør det allerede kirken til et offer for latterliggørelse, foragt og sågar angreb."

Welby fastholdt også, at de anglikanere, der går ind for vielser af homomseksuelle, ikke er kommet let til deres syn og heller ikke har afvist hverken Kristus eller Bibelen.

"Vi er dybt splittede. Det får ikke ende snart. Vi er kaldet af Kristus selv til både sandhed og enhed." ■

^ Flere vestlige landes anglikanske kirker mener, at udtalelsen fra 1998 underminerer og undergraver LGBT-personer.

Især kvinder i landsbyerne i det nordlige Nigeria er udsat for angreb fra islamister.

Går målrettet efter kristne kvinder i Nigeria

VOLDTÆGTER, BORTFØRELSER OG TVANGSÆGTESKABER VOKSER I ANTAL I AFRIKAS FOLKERIGESTE LAND.

TEKST NICKLAS LAUTRUP-MEINER **FOTO** PEXELS.COM

Kristne fællesskaber skal ødelægges i Nigeria. Midlet er voldtægt af kvinder. Sådan lyder analysen fra *Open Doors*.

BORTFØRELSE ELLER VOLDTÆGT

I Nigeria blev der i gennemsnit myrdet en kristen for sin tros skyld hver anden time i 2021, og landet toppede statistikken over vold mod kristne i 2020 og 2021.

Nu fortæller organisationen også om bevæbnede mænd, der angriber landsbyer for at bortføre og voldtage.

”De sagde til os, at vi kunne vælge mellem at blive voldtaget, eller at vores kære blev bortført mod en løsesum. Vi fortalte dem, at vores forældre er for fattige til at betale løsesum, så de tog os med og voldtog os hele natten,” fortæller en 25-årig kvinde.

Bag de seksuelle overfald står ekstremistiske, muslimske grupper. Kvinderne kommer fra alle aldersgrupper og bliver traumatiserede eller dør, kort efter de er blevet frigivet, siger organisationen Christian Solidarity International.

TVANGSGIFTER KVINDER

De målrettede angreb inkluderer også tvangsægteskaber, hvis ikke familiemedlemmer betaler løsepenge:

”De sagde, at de ville gifte vores kvinder væk, hvis ikke vi betaler 100 millioner naira (red: 1,7 mio kroner). De sagde, de ville bruge kvinderne til at føde børn, der kan dræbe os en dag,” fortæller præsten Ezekiel Garba.

Garbas hustru og 20 andre kvinder blev bortført 21. juni, da 300 hætteklædte, bevæbnede mænd angreb deres landsby og gik målrettet efter den lokale evangeliske kirke.

KIRKEBRAND DRÆBER MANGE

En koptisk kirke i Egyptens hovedstad Cairo brød pludselig i brand under en gudstjeneste søndag den 14. august. Mindst 41 blev dræbt. Flere kilder siger, at de fleste var børn, der døde af at inhalere røg.

Det er uklart, hvorfor branden startede, men politiets indledende undersøgelser peger på en elektrisk kortslutning skriver *Reuters*.

LM-MISSIONÆR BLIVER LANDSLEDER I ELM

ARKIVFOTO

Det bliver nuværende LM-missionær i Peru Frederik Berggren Smidt, der skal være den nye landsleder i Evangelisk Luthersk Mission fra 1. december.

Han afløser Peder Østergaard Jensen, der efter en længere sygdomsperiode fratræder 1. september.

Frederik Berggren Smith har sammen med sin hustru Lise været udsendt for Luthersk Mission til familiearbejde og teologisk undervisning i Peru siden 2021.

Parret vender tilbage til Danmark i løbet af efteråret.

Lise er ansat af LM til møderejser i oktober og november og som familiekonsulent på 30 procent fra 1. januar.

Færre tog på kirkelige sommerstævner i år

TRODS FALDENDE DELTAGERANTAL VED MANGE AF SOMMERENS KIRKELIGE ARRANGEMENTER, SLOG UNG UGE PÅ VIRKSUND DELTAGERREKORD, OG MANGE NYE BESØGTE HADERSLEV NÆS.

TEKST NICKLAS LAUTRUP-MEINER **FOTO** HADERSLEV NÆS BIBELCAMPING

En række sommerstævner og bibelcampings melder om færre deltagere og større problemer med at skaffe frivillige i år. Det skriver *Kristeligt Dagblad*, der har talt med både Dansk Oase, Indre Mission, Baptisterne og pinsekirkernes organisation Mosaik.

Samme tendens gør sig dog ikke gældende på Virksund og Haderslev Næs, hvor LM igen i år afholdt bibelcamping.

NEDGANG PÅ CIRKA 20 PROCENT

"Faldet i deltagerantallet er utvivlsomt på grund af corona, som har gjort det umuligt for unge mennesker at komme afsted til større arrangementer som vores camp og dermed også umuligt at holde traditionen ved lige."

Sådan lyder vurderingen fra Steen Blay Stainer, der er konferencechef og lejrleder i Dansk Oase, der holdt deres ellers årlige Sommeroase efter at have aflyst i to år på grund af corona. Deltagerantallet var faldet med 10-15 procent.

Sommeroase er det af de kirkelige

<

Haderslev Næs bibelcamping var godt besøgt. Specielt i UngFamilieuge var der flere deltagere end tidligere år.

stævner, som *Kristeligt Dagblad* har talt med, der har mistet færrest deltagere. Baptisternes Sommerstævne havde en nedgang på hele 30 procent, mens både Indre Missions bibelcamping Hjallerup og Mosaiks Sommercamp havde en nedgang på omkring 20 procent.

På Indre Missions bibelcamping i Hjallerup fejrede man i år tiårs jubilæum, og selvom der var nedgang i antal af deltagere så vel som frivillige i den uge, hvor bibelcamping blev afholdt, var gaveindtægten højere end nogensinde, siger Andreas Kildahl Fibiger, der er formand for Hjallerup Bibelcamping.

LM-BIBELCAMPINGS VAR GODT BESØGT

LM's to bibelcampings var ikke en del af *Kristeligt Dagblads* undersøgelse. Begge steder stikker da også ud ved at strække sig over tre uger, hvor de andre blot strækker sig over en uge. På Ung Uge i Virksund var deltagertallet dog højt:

"Vi havde en historisk stor Ung Uge med over 500 deltagere i år. Jeg tror, det er flere end nogensinde før," fortæller Nicolaj Dam Bendiks, der er bibelcampingkoordinator i Vestjyllands afdeling. Også de andre uger var godt besøgt, forklarer han. Siden 2019 er deltagerantallet steget hvert år på Ung Uge, der som den eneste uge blev afholdt i 2020 og 2021, fortæller han.

På Haderslev Næs var der i år lidt færre på Ung Uge end normalt, men til gengæld var der flere i de øvrige uger – særligt i UngFamilieuge, fortæller John Erik Jørgensen, der er formand for bibelcampingen:

"Deltagerantallet ligger samlet set på 950-1.000 campister hen over ugerne, som det har gjort siden 2015. Vi så en del nye i 2022, men der var også nogle af dem, der plejer at være med, som ikke var der i år. I år kunne vi igen åbne for gæster udefra. Flere aftner var omkring 500 til aftenmøderne, så vi vurderer, at 1.400-1.500 forskellige personer har deltaget til aftenmøderne."

Formanden har heller ikke oplevet, at det var sværere at finde frivillige i år, men peger på, at hvor man tidligere havde et mødetelt, har man i dag egen mødesal, hvor man kan lade alt inventaret stå fra år til år.

"Det har taget rigtig meget pres fra de frivillige, der tidligere skulle løse opgaver i sidste øjeblik." ▪

MENIGHEDSLEDER ANSAT I AARHUS

Østjyllands afdeling har ansat 26-årige Jakob Gerczymisch Sulkjær i en 70 procents stilling som menighedsleder i frimenigheden Aroskirken i Aarhus. Ud over det er han ansat 30 procent af LM på landsplan som brobygger mellem LM- og LMU-forsamlingerne i byen.

STYRKELSE AF LM'S RESURSETEAM

Resurseteamet på LM's sekretariat forstærkes den 1. september, hvor Bent Enevoldsen tiltræder i en 20 procents stilling, samtidig med at han fortsætter som forretningsfører på LMH. Der er foreløbig aftalt en ansættelse på fire måneder.

NYE MISSIONSKONSULENTER ANSAT

Rebekka Zoll Landkildehus er ansat som missionskonsulent fra den 16. august 2022. Hun er uddannet antropolog og vil i første omgang få ansvar for LM's arbejde i Peru. Derudover skal hun undersøge, om LM's volontørprogram skal revideres, og hun får også forskellige tværgående administrative opgaver i missionskonsulentteamet.

Lisa Rom Boye er ansat i en 40 procents stilling fra den 1. september. Hun får ansvar for kontakten til Grønland og skal arbejde med at videreudvikle LM's arbejde i Centralasien. Lisa er også ansat i KFS som sekretær for arbejdet blandt internationale studerende og fortsætter i denne stilling.

De to nye missionskonsulenter skal arbejde på sekretaratet i Hillerød og afløser henholdsvis Kristine Ballantyne og René Sølvsten Nissen, der er stoppet i sommer.

LINE RECKWEG NISSEN
KOORDINATOR HOS PROMISSIO
LINE@PROMISSIO.DK

JEG VIL GERNE SÆTTE **STIKLINGER**

Jeg tror, der er en dybere mening med, at en af de mest udbredte stueplanter i Danmark også kaldes "missionærplanten".

Tallerkenplante, kinesisk pengetræ, pengeplante, elefantøre, parasolpilea, pilea peperomioides eller bare pilea. Kært barn har mange navne, og rigtig mange af os har denne fine lille stueplante stående i vores vindueskarm. Den formerer sig meget flittigt, så når først du har én, vil du helt sikkert få flere.

Da jeg begyndte på mit nuværende arbejde, stod der et par stykker i vindueskarmen på chefens kontor. I den forbindelse lærte jeg endnu et navn til denne fine, lille plante: Missionærplante.

Den har højst sandsynligt fået dette pudsige navn, fordi den ifølge nogle forskere blev bragt til Skandinavien fra Kina af en norsk missionær. Det særlige ved missionærplanten er, at den ikke formerer sig ved frø, som kan flyve omkring og finde grobund hvor som helst. Missionærplanten breder sig ved stiklinger, som tages af moderplanten og plantes ud. Det betyder, at alle missionærplanter i bund og grund er stiklinger fra den allerførste missionærplante. Det får mig også til at tænke, at tilnavnet "missionærplante" har en meget dybere betydning end den historiske forklaring.

Tro formerer sig ikke som frø, der hvirvler omkring i luften og gribes tilfældigt af en plet jord hist og her. Tro formerer sig som stiklinger. Guds Ånd kan gøre alt, men i de fleste tilfælde gælder det, at troens vidnesbyrd bringes videre fra person til person gennem deres relation som en stikling, der skæres af moderplanten. I sidste ende betyder det, at vi alle kan spore vores tro tilbage til Jesus Kristus, der som den første missionær levede og viderebragte evangeliet om sig selv.

Det er opmuntrende for mig at se på den undseelige lille plante i min vindueskarm og tænke på, at den er en del af et uudgrundeligt netværk af missionærplanter, der med tiden er blevet fordelt over hele Europa, alt sammen på grund af én plante bragt hertil af en norsk missionær.

Det samme er jeg. Jeg kender Jesus, fordi evangeliet om ham er blevet overrakt til mig af én før mig, og sådan fortsætter det to tusind år tilbage. Med det for øje kan jeg kun bede for, at jeg i mit liv må blive en lige så flittig producent af stiklinger, som den fine, lille missionærplante i min vindueskarm, og at den må minde mig om det, hver gang jeg ser den.

PETER HALLDORF:
DERFOR SØRGER JORDEN
BOEDAL 2022
172 SIDER – 250,- KRONER

Sommeren har været fuld af nyheder om jordens forfatning, og dommen er klar: Vi mennesker ødelægger klimaet på den jord, vi bor på.

Det politiske respons er så spredt, som vi menneskers holdninger er det, fra fornægtelse til apatisk frygt eller polarisering imellem generationerne.

Den kristne respons er lige så spredt, fra en konservativ tilgang, der ser Jesu genkomst fremskyndet igennem jordens klimamæssige undergang, til et liberalt frelsesforsøg af kloden, hvor det er tydeligt, at tanken om den nye jord er dennesidigt. Og ofte er politiske og teologiske holdninger desværre blandet sammen.

KONSEKVENS AF GRÅDIGHED

Ind i alt dette skriver svenske Peter Halldorf (PH). Han har studeret profeterne i ti år og har set, hvordan Bibelen også har noget at sige ind i klima-

Klimakrisen, Guds gaver og det kristne håb

BØNNEN OG FASTEN HAR EVNEN TIL AT VISE OS VÆRDIEN AF DE GAVER, GUD HAR GIVET OS. DERMED BLIVER DE VORES **VÆGTIGSTE VÅBEN IMOD BEGÆR OG EGOISME.**

ANMELDELSE RUBEN DUE LORENTSEN

krisen. Han vælger dog at starte et helt andet sted; han bruger de første 50 sider på at cementere klimakrisens tydelige menneskelige fingeraftryk, beskriver de truende skyer i horisonten og foretager en psykologiske analyse.: Hvorfor er vi havnet her? Fordi vi ønsker mere, og vi vender det blinde øje til omkostningerne eller skubber dem til de næste generationer eller folk i fremmede lande.

Derfor bliver konklusionen på første del af bogen, at ”kuldioxid er ikke djævelen, og grønt er ikke nogen frelser, men grådigheden er utvivlsomt fjenden."

Jordens sørgelige tilstand er altså blot en konsekvens af vores grådighed. I bund og grund er klimakrisen et teologisk problem. Og derfor er det på sin plads, at PH refererer til de steder i GT og NT, hvor vi ser skabningens lidelse som konsekvens af menneskets synd, særligt tydeligt i Romerbrevet 8,18-23.

DET KRISTNE HÅB

Derfor handler anden del om forløsning og håb. Om den fine balancegang, der er imellem fortvivlelse og håb, og om det særlige i den kristne tro, at vi tror på en Gud, der bringer noget bedre ud af graven; med Tolkiens ord tror vi på *eukatastrofen*, den gode katastrofe, der ”gennemborer én med fryd, der fremkalder tårer.” Det kristne håb er ikke jubeloptimisme, der tror på, at alt nok skal blive bedre (eventuelt igennem større forbrug) eller apatisk pessimisme, hvor undergangen er skåret i sten. Det kristne håb er noget andet: et håb om en ny himmel og en ny jord.

> Det særlige i den kristne tro er, at vi tror på en Gud, der bringer noget bedre ud af graven.

I dette håb er der en kæmpe risiko for, at vi er så optaget af fremtiden, at vi er ligeglade med jordens forfatning og menneskehedens lidelse nu og her. Den afvej leder PH os ikke ned på – i stedet minder han os om bønnens og fastens evne til at vise os værdien af de gaver, Gud har givet os, og dermed bliver bøn og faste vores vægtigste våben imod begæret og egoismen, der har ledt os til, hvor vi er nu.

RUBEN DUE LORENTSEN
LÆGE
RUBENLORENTSEN@HOTMAIL.COM

SVÆRT AT SE RØD TRÅD

Til tider skinner PH’s personlige pilgrimsvandring fra pinsemand til ortodoks (inspireret?) igennem, men det er aldrig mere, end at man kan se igennem fingre med det.

Emnet for bogen er bestemt godt, og der er udfordringer til begge sider af det politiske spektrum, men grundet en manglende tydelig disposition (bogen viser sig at være i to dele, i alt opdelt i 100 mindre kapitler) kan det være svært at se den røde tråd fremad. Den er dog tydelig, når man skuer tilbage. Og selvom dele af bogen er svære at følge, munder PH ud i en smuk og solid lovprisning af det håb, vi har som kristne. ■

Et hjem til børn fra fattige og udsatte miljøer

JOYCE NGANDANGO ER LEDER AF HURUMA CENTER I IRINGA. FOR HENDE ER DET VIGTIGSTE, AT BØRNEHJEMMET ER **ET TRYGT HJEM FOR BØRN, DER IKKE KAN BO HOS DERES FORÆLDRE.**

TEKST OG FOTO KAJA LAUTERBACH

"Jeg drømmer om at vi kan få en mark i forbindelse med centeret."

Det siger Joyce Ngandango, der er leder af Huruma Center i Iringa. Det er den lutherske kirkes børnehjem i byen, hvor der bor omkring 70 børn mellem fire og 18 år.

Årsagen er, at hun gerne vil anlægge en større have og dyrke flere grønsager, så de ikke behøver købe dem.

Huruma Center har nemlig en anstrengt økonomi. Det skyldes udgifter til børn med særlige behov. For eksempel HIV-positive børn, der skal have dyr medicin, og børn, der lider af fejlernæring og har brug for ekstra næringsrig kost.

"Måske kan vi også få plads til at holde køer, så børnene kan få mælk," tilføjer Joyce.

OMSORG OG UDDANNELSE ER KIRKENS OPGAVE

Huruma Center blev oprettet i 1994 som følge af den verdensomspændende HIV-pandemi, der særligt florerede i Syd- og Østafrika.

<

I februar 2022 var Nikoline Fredensborg og Tabitha Hansen LM-volontører på Huruma Center. Her er de i legerummet sammen med nogle af de yngste drenge på børnehjemmet.

»

Hvis det overhovedet er muligt, finder vi et hjem til børnene hos slægtninge.

”I afrikanske kulturer er det storfamiliens ansvar at tage sig af forældreløse børn, men HIV-pandemien gjorde, at mange børn blev forældreløse, og mange turde ikke tage børnene ind i familien,” siger Joyce.

”Det efterlod børnene uden håb. Her i Iringa levede de som gadebørn ved markedspladsen, hvor de kunne stjæle mad og tjene ganske lidt ved at bære tasker. Mange af dem var også involveret i kriminalitet og narkotikamisbrug.”

På den baggrund slog biskoppen i den lutherske kirke i Iringa fast, at det er kirkens opgave at lave et center for at give omsorg og uddannelse. Der blev i første omgang oprettet et hjem for otte drenge.

UDRUSTER BØRNENE TIL FREMTIDEN

Siden starten for 28 år siden har 800 børn boet på Huruma Center.

Nu er det ikke kun forældreløse børn, der bor på centeret, men også børn, der kommer fra svære baggrunde. Det kan være ekstrem fattigdom, hvor forældrene tjener så lidt, at de ikke har råd til at sende børnene i skole. Eller det kan være børn fra risikofyldte miljøer, masia-piger på otte, ni eller ti år, der ellers skulle have været gift, eller piger – og drenge – der er blevet seksuelt misbrugt, også af familie.

På Huruma Center får de sikkerhed, mad og uddannelse. De går på skoler uden for centeret – de ældste går på kostskoler – men i de første år var der også skole på stedet, fordi regeringsskolerne ikke ville optage gadebørn.

”Hvis det overhovedet er muligt, finder vi et hjem til børnene hos slægtninge. Hvis ikke giver vi dem et hjem og en slags familie her,” siger Joyce.

Hun fortæller, at med til at give børnene et hjem og udruste dem til fremtiden hører, at de oplærer børnene i ting som madlavning, dyrkning af grønsager, pasning af kører og reparation af tøj.

”Når børnene fylder 18 år og forlader Huruma, hjælper vi dem også med at starte deres eget liv – som forældre ville gøre. For eksempel køber vi værktøj eller en symaskine til dem, så de kan starte en virksomhed op, og betaler deres husleje de første tre måneder.”

ET KRISTENT HJEM MED VEJLEDNING TIL LIVET

Huruma Center er ejet af den lutherske kirke og er et kristent hjem. Det betyder, at der er en præst blandt de ansatte, der står for daglige andagter, bibelundervisning og konfirmationsundervisning.

Børnehjemslederen fortæller, at det nogle gange godt kan være en udfordring for børnene, der kommer fra mange forskellige baggrunde, at bo tæt sammen.

”Men både præsten og det øvrige personale er meget opmærksomme på at vejlede og hjælpe dem, ligesom de også giver dem undervisning i børns rettigheder i samfundet,” siger hun. ■

JOYCE NGANDANGO

- Udpeget som leder af HURUMA Center i 2016.
- Uddannet teolog.
- Ansat i den lutherske kirkes stift i Iringa siden 2011. Blandt andet som sekretær for kvinde- og familiearbejde.

HURUMA CENTER

- Oprettet i 1994 af den lutherske kirke i Iringa som en selvejende institution.
- Cirka 70 børn fra 4-18 år.
- Der er også børnehave/vuggestue med 15 børn fra 0-5 år og tre ansatte.
- LM har de seneste fire år haft to volontører på Huruma Center. I år er det Zofia Due Kronborg Hansen og Thea Friis Larsen.

STØT LM'S ARBEJDE I TANZANIA

Giv en god gave i dag på MobilePay 66288 eller via dlm.dk/støt.

Julia var i Cambodja med efterskolen. Nu skal hun derud igen

DET SATTE **NOGLE SPOR, DER HAR SPIRET I MIG**, SIGER NY LM-VOLONTØR, DER MED EGNE ØJNE SÅ VOLONTØRERNES ARBEJDE I 2019.

TEKST NICKLAS LAUTRUP-MEINER **FOTO** LØGUMKLOSTER EFTERSKOLE

+
Du kan følge med i volontørernes hverdag og arbejde på Facebook og Instagram. Søg på "Reach Cambodja".

Den 13. august rejste flere af LM's nye volontører afsted til deres arbejdsland. For de fleste af dem bliver det deres første møde med det land, hvor de skal tilbringe de næste ti måneder. Men ikke for Julia Staugård Jørgensen fra Aabenraa.

I 2019 var hun nemlig med Fokuskristendom-linjen på besøg i Cambodja, da hun var elev på Løgumkloster Efterskole.

"Jeg fik set, hvordan det var at være volontør dernede, og jeg mødte mennesker og oplevede, hvor åbne de var. Jeg vil ikke sige, at jeg var fast besluttet på, at jeg skulle afsted igen, men det satte nogle spor, som har spiret i mig," forklarer hun.

ALLE BURDE BESØGE ET MISSIONSLAND

Rejsen med efterskolen var en missionstur, hvor Fokuskristendom-eleverne fik Cambodja at se fra de daværende LM-volontørers perspektiv.

"Vi var med ude på de steder, hvor volontørerne arbejdede, og vi var på besøg hjemme hos dem. Vi fik et godt indblik i, hvad det vil sige at være volontør," husker sønderjyden, der netop er blevet student.

Det var ikke kun rejsen i 2019, der gav hende et indblik i volontørernes hverdag, for Julia kender flere, der selv har været afsted. Derfor ved hun også, at der kommer svære dage:

"Det var en drøm at være dernede med efterskolen, men det bliver jo også megahårdt at være væk fra familie og venner i ti måneder."

Alligevel glæder Julia sig til at komme afsted og få en pause fra skolebøgerne, stå på egne ben i et fremmed land og vokse i sin tro på Gud.

"Alle skulle prøve at tage ud og besøge de lande, hvor LM arbejder. Det gjorde en kæmpeforskel for os at være afsted og opleve, at der er flere og flere, der bliver kristne. Særligt fordi mange af os, der var afsted med LME, var i en alder, hvor troen lige var blevet personlig."

VIL VISE DEM, AT KRISTNE ER ÉN STOR FAMILIE

Julias opgaver bliver at undervise missionærbørn, undervise lokale i engelsk og passe børn af tidligere prostituerede i organisationen Daughters of Cambodia, der hjælper mennesker ud af prostitution, som er udbredt i landet. Desuden skal hun være en del af miljøet på kollegiet i Phnom Penh, hvor en række studerende bor, mens de studerer.

"Jeg glæder mig meget til at arbejde blandt folk, der er nye i troen. Jeg ved, at de er meget anderledes end mig, fordi de ikke har været kristne i så mange år. Jeg håber, jeg kan være et forbillede for dem og vise dem, at det er fedt at være kristen, og at vi er flere end bare de få, de

^
”Vi var med ude på de steder, hvor volontørerne arbejdede, og vi var på besøg hjemme hos dem. Vi fik et godt indblik i, hvad det vil sige at være volontør,” fortæller Julia.

Julia synes, det var en drøm at være i Cambodja med efterskolen, men er forberedt på, at volontørtiden vil byde på svære dage.

Jeg håber, jeg kan være et forbillede og vise dem, at det er fedt at være kristen, og at vi er flere end bare de få, de kender i Cambodja.

kender i Cambodja," siger hun og husker tilbage på sit forrige besøg i landet:

"Da jeg var der med LME, fortalte de historier om folk, der var blevet smidt ud og afvist af deres familie, fordi de var blevet kristne. Derfor vil jeg gerne vise dem, at vi er en stor familie i kirken."

Hun tror også, det bliver en spændende udfordring at være sammen med de unge cambodjanere på kollegiet, der har begrænsede engelskkundskaber, og som hun derfor ikke uden videre kan tale med.

BLIVER UDFORDRENDE MED ALT DET NYE

Hendes første tur til Cambodja har dog også givet hende et indtryk af en kultur, som hun tænker, kan give hende nogle udfordringer:

"Jeg beundrer virkelig deres vilde energi, men for mig personligt kan jeg også være bange for, at jeg ikke helt kan følge deres tempo. Jeg tror, kulturmødet, og det at man skal lære alting at kende, bliver udfordrende. Men det bliver nok også hverdag på et tidspunkt," siger hun fortrøstningsfuldt.

Skulle cambodjanernes energiske humør blive for meget, er det godt at Julia ikke er alene afsted. Hun skal bo sammen med en anden volontør – Sarah Storm Petersen – som hun ikke kendte på forhånd, men har lært at kende, efter de begge blev ansat. ■

EN GOD START godtbegyndt PÅ DET DER SKAL HOLDE HELE LIVET

ÅRHUS
1. samling 16.-17. sep.
Find mere info på: familiearbejde.dk/godt-begyndt/introduktion

Målrettet primært til jer, der har været gift mellem 2 og 7 år

Jakobs Blomster-forum

Farverivej 8, Skjern
97 35 25 21
jakobsblomsterforum.dk

LEJLIGHEDER I AARHUS
TÆT PÅ NATUREN – I BYEN

Gratis Parkering
Tæt på indkøb
Egen nyttehave

Hejredalsparken.dk
Vi har boligerne – Kom med din hverdag

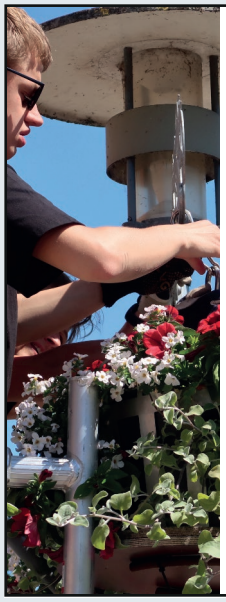

LivogJob Fonden

LivogJob er er for unge med særlige behov, hvor vi har:

- STU uddannelse
- Beskyttet beskæftigelse
- Botilbud med 16 pladser for 17-30-årige
- Tilgængelighed for alle
- Et kristent værdigrundlag og en kristen etik
- Fokus på at bidrage til lokalområdet

Se mere på livogjob.dk eller ring 54441705

LIVET ER VÆRD AT LYTTE TIL

Ring og bestil tid til en gratis høretest

Vi lytter til dig!

Tel.: 9785 1212
vestjyllandshc.dk

VESTJYLLANDS HØRECENTER
v/ Lars Braüner

HOLSTEBRO • STRUER • RINGKØBING • SKJERN

Få nyheder om forfulgte kristne

Modtag nyhedsmail hver fredag
Bestil på opendoors.dk/nyt

Scan og bestil

OpenDoors
TJENER VERDENS FORFULGTE KRISTNE

COMPOUNDERS

MW Compounders er en dansk børsnoteret investeringsforening. Foreningen er udbyttebetalende og har investeret i 20-30 globale compounder-aktier.

Læs mere på vores hjemmeside: www.mwcompounders.dk

Kontaktpersoner:
Johannes Møller: 61 76 69 05 Dan Wejse: 26 83 37 44

Udskolingslærer til Ølgod Kristne Friskole

- Mangler du nye udfordringer i dit liv?

Vi mangler en lærer til udskolingen. Det er nødvendigt, at du kan tage enten dansk eller naturfag: fysik, biologi, geografi. Ud over det, er vi meget fleksible, også hvis du gerne vil have nogle timer med de yngre elever.

Ansættelse: 1. oktober

Se mere på: okrif.dk

Ølgod Kristne Friskole

HERAGARDEN

Heragården, et botilbud for unge med autisme, søger pædagog / ergoterapeut

Vi søger en kollega med autismeviden og interesse for at arbejde med autisme med tiltrædelse den 1. november 2022, eller hurtigst muligt på min 30 t. pr. uge.

Læs mere på heragaarden.dk eller kontakt Daniel Laugesen på tlf. 9627 3100

NU er det tid for ønske om møderække, lejre, bibelweekender i efteråret 2023 ved landsforkyndere

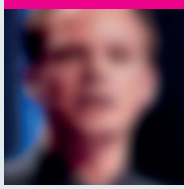

Deadline er den 1. september 2022

Kontakt Axel Rye Clausen
arc@dlm.dk, tlf.: 3022 4823

4MDK 4

Klar på en udfordring?

Xtreme Character Challenge
15.-18. september 2022
www.4mdk.dk

VI SYNGER LOVSANG SAMMEN

SYNG DEN IGEN

RINGKØBING-SKJERN KULTURCENTER

Medvirkende: Sang v/ Familien Tuxen ▪ Sang v/ Trine Ulnits Jensen
Lars Christesen ▪ Scenekor med band v/ Lene Skødt Holmgaard
Forkyndelse v/ Steen Søvndal ▪ Konferencier v/ Bjarne Hvidberg

1. OKTOBER 2022 KL. 19.00
syngdenigen.dk

penta byg a|s
HOVED- OG TOTALENTREPRISER

pentabyg.dk

TRO & MISSION
Udgives af Luthersk Mission,
Industrivænget 40, 3400 Hillerød
dlm@dlm.dk / 48 20 76 60
www.dlm.dk

TRYK
Jørn Thomsen Elbo
Oplag 2.700.
ISSN 2446-4147
ISSN 1601-975X (Tro & Mission online)

ANSV. REDAKTØR
Nicklas Lautrup-Meiner
nlm@dlm.dk / 22 54 02 75

REDAKTION
Kaja Lauterbach, journalist/red.sekr.
Karin Borup Ravnborg, journalist
Ole Solgaard, journalist
Amalie Puggaard Poulsen, grafiker

Ideer og artikelforslag modtages gerne på tm@dlm.dk / 48 20 76 80.
Avisens indhold er ikke nødvendigvis udtryk for LM's ledelses holdninger.
Bibelcitater er fra den autoriserede oversættelse, © Det Danske Bibelselskab 1992.

ABONNEMENT
Danmark: 425 kr. pr. år.
Unge under 30 år: 200 kr. pr. år.
Udlandet (herunder Færøerne og Grønland): 525 kr. pr. år.
Netabonnement: 200 kr. pr. år (unge under 30 år: 110 kr. pr. år)
Alle beløb + 40 kr. i gebyr, hvis man ikke er tilmeldt betalingsservice.
Abonnementet løber, til det bliver opsagt.
Ved adresseændring bedes oplyst både gammel og ny adresse.

ANNONCER
Annoncer til næste nummer skal være redaktionen i hænde senest tirsdag den 30. august 2022.
Se priser og betingelser på troogmission.dk.

NÆSTE NUMMER
Tro & Mission nr. 11/2022 udkommer 9. september.

KODE TIL TRO & MISSION ONLINE
3. kvartal 2022: 2022T&M-3kvt
2. kvartal 2022: 2022T&M-2kvt

STØT LM
Gaver til missionsarbejdet sendes til konto 2230 - 0726496390 eller via MobilePay 66288.
Se også dlm.dk/stoet.

CARSTEN RIIS JENSEN
AFDELINGSMISSIONÆR I LM LOLLAND-FALSTER
CRJ@DLM.DK

JEG HAR **HELDIGVIS** BRUG FOR DIN HJÆLP, GUD

Hvad laver du for tiden, og hvad er dine planer for den kommende tid?
Jeg begyndte som afdelingsmissionær på Lolland-Falster den 1. april, og de første måneders samtaler, møder og sommerlejr har båret frugt i form af kontakt til unge, som gerne vil give LMU en chance.

Desuden er der tre tiltag, jeg vil fokusere på her på øerne: Et missionalt fællesskab, hvor vi praktiserer mission i stedet for at drøfte det, en spilcafé baseret på de spil og escaperooms, jeg har designet i årenes løb, og en børnekirke – på en hverdag – i Stubbekøbing.

Er der noget, der har glædet dig særligt på det sidste?
To ting: Dels at vi er på rette sted og oplevede, at vores hus i Stubbekøbing var klar til os, da stillingen blev ledig (vi har haft lejet huset ud).

Og dels en sætning, jeg ofte siger i mine samtaler med Gud. Det er en omskrivning af et Pippi Langstrømpe-citat: "Det her har jeg aldrig prøvet før, så jeg har heldigvis brug for din hjælp, Gud!"

Er der et forbøns- eller takkeemne, du gerne vil dele?
Tak, fordi Gud har 100 procent styr på tingene.

Hvad laver du i fritiden?
Jeg er vild med miniaturemodeller og bygger en del af dem, og så har jeg en oversætterhobby og laver blandt andet danske undertekster til serien "The Chosen" og kortfilm.

Er der et bibelvers, du er særligt glad for?
Jeg holder særligt af Hebræerbrevet og beskrivelsen af Jesus som ypperstepræst. Mine favoritvers er Hebræerbrevet 4,14-16.

TRO & MISSION
INDUSTRIVÆNGET 40
3400 HILLERØD

FOTO: PEXELS.COM

TEMA: **KLIMAFORANDRINGER**

Klimaet er noget, mange bekymrer sig over. Nogle griber til ikke-demokratiske midler for at udtrykke deres utilfredshed med politikernes indsats. Andre vil ikke sætte børn i verden for ikke at påvirke klimaet negativt, eller fordi de frygter for fremtiden.

Bibelen fejer ikke bekymringen for klimaet af bordet. Bekymringerne bliver derimod bekræftet: Der skal ske store og voldsomme klimaforandringer, der skal påvirke menneskeheden dybt.

Men reaktionen på dét budskab skal være helt anderledes for den, der tror på Gud.

» Det må gøre ondt i vores hjerter, når vi oplever, at vi står i undergangen, men det må også give os trøst, når vi ser, at der er noget på den anden side: Verden skal genfødes og jorden blive ny.

JENS LOMBORG, SIDE 24-25